

Lineární závislost a nezávislost

Odpřednesenou látku naleznete v kapitole 3.1 skript
Abstraktní a konkrétní lineární algebra.

Minulé přednášky

- ① Lineární kombinace.
- ② Definice lineárního obalu.
- ③ Definice lineárního podprostoru.

Dnešní přednáška

- ① Lineární závislost/nezávislost seznamu a množiny vektorů v lineárním prostoru.

Připomenutí

- ① Pro

v $\mathbb{R}^3$ je $\text{span}(\{\mathbf{a}_1, \mathbf{a}_2\})$ rovina procházející počátkem se směrem $(\mathbf{a}_1, \mathbf{a}_2)$.

- ② Pro

v $\mathbb{R}^3$, lineární obal $\text{span}(\{\mathbf{a}_1, \mathbf{a}_2\})$ rovina není.

V množině $\{\mathbf{a}_1, \mathbf{a}_2\}$ je (například) vektor $\mathbf{a}_2$ „zbytečný“ vzhledem k tvorbě lineárních kombinací.^a

Platí totiž $\text{span}(\{\mathbf{a}_1, \mathbf{a}_2\}) = \text{span}(\{\mathbf{a}_1\})$.

---

^aZa chvíli budeme říkat, že množina $\{\mathbf{a}_1, \mathbf{a}_2\}$ je lineárně závislá.

Definice

Lineární kombinace $a_1 \cdot \vec{x}_1 + \cdots + a_n \cdot \vec{x}_n$ je **triviální**, pokud $a_1 = a_2 = \cdots = a_n = 0$.

V opačném případě je lineární kombinace $a_1 \cdot \vec{x}_1 + \cdots + a_n \cdot \vec{x}_n$ **netriviální**.

Poznámky

- ① Triviální lineární kombinace je **vždy** rovna nulovému vektoru: rovnost $0 \cdot \vec{x}_1 + \cdots + 0 \cdot \vec{x}_n = \vec{0}$ platí, protože $0 \cdot \vec{x} = \vec{0}$, pro jakýkoli vektor $\vec{x}$ (dokázáno v tématu 01B).
- ② I netriviální lineární kombinace může být rovna nulovému vektoru: například $\vec{x} - \vec{x} = \vec{0}$, pro jakýkoli vektor $\vec{x}$.
- ③ Lineární kombinaci, která dává nulový vektor, také říkáme **nulová kombinace**.^a

---

^a**Pozor:** triviální kombinace je **vždy** nulová. Nulová kombinace **nemusí** být triviální.

Slogany pro lineární závislost a lineární nezávislost

Mějme **kolekci^a** vektorů. Chceme podrobně studovat následující dvě situace:^b

- ① Při tvorbě lineárních kombinací z naší kolekce je **každý vektor** z naší kolekce **důležitý**. Tomuto jevu budeme říkat **lineární nezávislost**.
- ② Při tvorbě lineárních kombinací z naší kolekce je **některý vektor** z naší kolekce **nedůležitý**. Tomuto jevu budeme říkat **lineární závislost**.

---

^aKolekcí vektorů tu rozumíme bud' seznam vektorů nebo množinu vektorů.

^bPozor: Přešeme slogan. Nemusíme se tedy trápit nad přesností našeho vyjadřování. Slogany mají pouze pomáhat. Slogany nemohou nahradit přesná znění definic.

Definice (lineární nezávislost seznamu vektorů)

Řekneme, že seznam S vektorů je **lineárně nezávislý**, pokud platí jedna z následujících dvou podmínek:

- ① Seznam S je prázdný.
- ② Seznam S je tvaru $(\vec{x}_1, \dots, \vec{x}_n)$ a platí:^a jestliže $a_1 \cdot \vec{x}_1 + \dots + a_n \cdot \vec{x}_n = \vec{o}$, pak $a_1 = a_2 = \dots = a_n = 0$.

Řekneme, že seznam S je **lineárně závislý**, pokud není lineárně nezávislý.

---

^aPozor: jde o implikaci (tj., jde o tvrzení ve tvaru **jestliže... , potom...**)

Příklady

- ① Prázdný seznam () je **vždy** lineárně nezávislý.
- ② Seznam $(\vec{o})$ je **vždy** lineárně závislý.
- ③ Seznam, ve kterém se opakuje vektor, je **vždy** lineárně závislý.

Příklad

Nulová lineární kombinace $x_1 \cdot \mathbf{a}_1 + \dots + x_s \cdot \mathbf{a}_s = \mathbf{0}$ v $\mathbb{F}^r$, kde

$$\mathbf{a}_1 = \begin{pmatrix} a_{11} \\ a_{21} \\ \vdots \\ a_{r1} \end{pmatrix}, \dots, \mathbf{a}_s = \begin{pmatrix} a_{1s} \\ a_{2s} \\ \vdots \\ a_{rs} \end{pmatrix}$$

kóduje soustavu r lineárních rovnic

$$x_1 a_{11} + x_2 a_{12} + \dots + x_s a_{1s} = 0$$

$$x_1 a_{21} + x_2 a_{22} + \dots + x_s a_{2s} = 0$$

⋮

$$x_1 a_{r1} + x_2 a_{r2} + \dots + x_s a_{rs} = 0$$

o s neznámých nad $\mathbb{F}$.

Seznam $(\mathbf{a}_1, \dots, \mathbf{a}_s)$ je lineárně nezávislý právě tehdy, když tato soustava má pouze **triviální** řešení $x_1 = x_2 = \dots = x_s = 0$.

Definice (lineární nezávislost množiny vektorů)

Ať M je množina vektorů v lineárním prostoru L . Řekneme, že M je **lineárně nezávislá**, pokud platí jedna z následujících dvou podmínek:

- ① Množina M je prázdná.
- ② Množina M je neprázdná a navíc platí: ^a jestliže $n > 0$ je přirozené číslo, $\vec{x}_1, \dots, \vec{x}_n$ jsou vektory z M a $a_1, \dots, a_n$ jsou skaláry z $\mathbb{F}$ a platí $a_1 \cdot \vec{x}_1 + \dots + a_n \cdot \vec{x}_n = \vec{o}$, potom $a_1 = a_2 = \dots = a_n = 0$.

Řekneme, že množina M je **lineárně závislá**, pokud není lineárně nezávislá.

---

^aPozor: jde o implikaci (tj., jde o tvrzení ve tvaru **jestliže... , potom...**)

Příklady

- ① $\{\vec{o}\}$ je lineárně závislá množina v jakémkoli lineárním prostoru L .

Obecněji: at' $\vec{o} \in M$, potom M je lineárně závislá množina.

- ② Množina $\left\{ \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} \right\}$ je lineárně nezávislá množina v $\mathbb{R}^3$.

Obecněji: definujte pro $i = 1, \dots, n$, vektor $\mathbf{e}_i \in \mathbb{R}^n$ jako n -tici mající na i -té posici 1 a všude jinde 0. Potom $\{\mathbf{e}_1, \dots, \mathbf{e}_n\}$ je lineárně nezávislá množina v $\mathbb{R}^n$.

- ③ Nekonečná množina $\{1, x, x^2, x^3, \dots\}$ je lineárně nezávislá množina v prostoru polynomů $\mathbb{R}[x]$.

Příklady (pokrač.)

- ④ Množina $\left\{ \begin{pmatrix} 1 \\ -7 \\ 3 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} -1 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1 \\ 8 \\ -9 \end{pmatrix} \right\}$ je lineárně závislá množina v $\mathbb{R}^3$.

Důvod:

$$2 \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ -7 \\ 3 \end{pmatrix} + 3 \cdot \begin{pmatrix} -1 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix} + 1 \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ 8 \\ -9 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

„Bezstarostné“ zmenšení lineárně nezávislé množiny

Ať M je lineárně nezávislá množina vektorů v lineárním prostoru L .
Jakmile $N \subseteq M$, je i N lineárně nezávislá množina vektorů.

Důkaz.

Přednáška.

Slogan

Z lineárně nezávislé množiny vektorů můžeme **odebrat** jakékoli vektory a výsledná množina vektorů je opět **lineárně nezávislá**.

„Bezstarostné“ zvětšení lineárně závislé množiny

Ať M je lineárně závislá množina vektorů v lineárním prostoru L . Jakmile N je množina vektorů z L a platí $M \subseteq N$, je i N lineárně závislá množina vektorů.

Důkaz.

Přednáška.

Slogan

Do lineárně závislé množiny vektorů můžeme přidat nějaké vektory a výsledná množina vektorů je opět lineárně závislá.

„Opatrné“ zvětšení lineárně nezávislé množiny

Ať M je lineárně nezávislá množina vektorů z lineárního prostoru L ,
ať $\vec{v} \notin \text{span}(M)$.

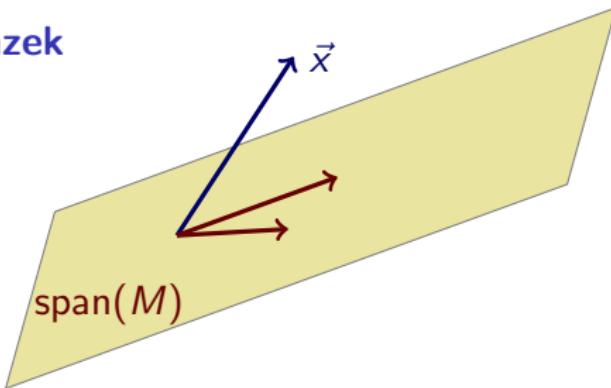
Potom je množina $M \cup \{\vec{v}\}$ lineárně nezávislá.

Důkaz.

Přednáška.

Ilustrační obrázek

„Opatrné“ zmenšení lineárně závislé množiny

Ať M je lineárně závislá množina vektorů z lineárního prostoru L .
Potom existuje $\vec{v} \in M$ tak, že $\text{span}(M \setminus \{\vec{v}\}) = \text{span}(M)$.

Důkaz.

Přednáška.

Ilustrační obrázek

